

Valtuustoaloite eläkeläisten maksuttomasta sisäänpääsystä uimahalliin hiljaisina aikoina

Kaupunginvaltuusto 18.03.2024 § 26

”Ylöjärven sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että eläkeläiset pääsisivät maksutta uimahalliin hiljaisina aikoina (9–15).

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Nykyään myös turvallisuuden teemat, etenkin arkiympäristön turvallisuus, yhdistetään luontevaksi osaksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuutta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on hyvinvointialue. Valtuutettujen ja rooli on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa. Valtuustolle tulee vuosittain raportoida hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä ja kerran valtuustokaudessa valtuusto hyväksyy laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman. (kuntaliitto)

Kunnilla on kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaisesti ” Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla”. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä kunnille on säädetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä seuraavanlaisia tehtäviä:

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Tehtävä päätösten vaikutusten ennakoarviointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.

Edellä mainituin perustein, Ylöjärven kaupungin tulisi aloittaa Tampereen kaupungin tavoin määräaikainen kokeilu uimahallin lippujen osalta, jossa ensin eläkeläisiltä poistettaisiin sisäänpääsymaksu. Myöhemmin tulisi tutkia maksuttomuutta muiden erityisryhmien osalta. Tällä toimenpiteellä voi olla suuria positiivisia vaikutuksia ikääntyvän väestön terveyteen ja jaksamiseen. Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tulee tukea aktiivisesti ja seurata päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Jussi-Pekka Ahonen ym.”

Toimivalta: Hallintosääntö 32 §

Päätös: Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 15.04.2024 § 113

Toimivalta:	Hallintosäntö 32 §
Esittelijä:	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus:	Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen hyvinvointilautakunnalle lausuntoa varten.
Päätös:	Hyväksyttiin.

Hyvinvointilautakunta 11.06.2024 § 81
172/12.04.01/2024

Valmistelija:	Liikuntapäällikkö Sini Aalto
Seloste ja perustelut:	Ylöjärven kaupungin liikuntapalvelut edistävät liikuntalain (390/2015) mukaisesti: <ul style="list-style-type: none">• kunnan eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa,• kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, sekä fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista,• lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä,• liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa ja• eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa.

Liikuntapalvelut osallistuvat samalla myös valtuustoaloitteessa mainittujen lakien (Kuntalaki 410/2015 ja Laki sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä 612/2021) toteuttamiseen kunnassa. Jokaisessa kuntalaisiin kohdistuvassa päätöksessä pyritään ennakoimaan niiden vaikutus liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Liikuntapalvelut tekevät myös aktiivista yhteistyötä kaupungin hyvinvointipalveluiden sekä muiden kaupungin toimialojen kanssa edistääkseen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Liikuntalain määrittämiin tehtäviin pyritään mm. tarjoamalla erilaisia ohjauspalveluita sekä liikuntapaikkoja kaikkien kuntalaisten saataville. Ohjauspalveluiden sekä liikuntapaikkojen hinnoittelu pidetään matalana, jotta niihin olisi mahdollisimman monella kuntalaisella mahdollisuus osallistua. Liikuntapaikkojen hinnat ovat voimakkaasti subventoituja niin yksittäisille kuntalaisille kuin seuratoimijoillekin.

Uimahallin hinnoittelusta päättää hyvinvointilautakunta vuosittain talousarviovalmistelun jälkeen. Ylöjärven uimahallin hinnasto sisältää erilaisia kerta- ja sarjakorttituotteita sekä muutamia kausikorttituotteita. Sarjakorteilla uiminen on edullisempaa kuin yksittäisillä kertamaksuilla. Tällä pyritään kannustamaan säännölliseen uintiharrastamiseen. Halvinta uiminen on eläkeläisille, omaishoitajille sekä pitkäaikaistyöttömille, joille on tarjolla 68 euron hintainen vuosikortti, joka on voimassa arkisin klo 6-15 välillä. Ylöjärven uimahallin kaikki lipputuotteet sisältävät myös oikeuden käyttää uimahallin kuntosalia, kun siellä on yleisövuoro. Lisäksi uimahalli tarjoaa maksutonta virtuaalivesijumppaa kaikille halukkaille.

Uimahallin myydyimmät lipputuotteet vuonna 2023 olivat lapsen kertamaksu (9926 kpl), aikuisen kertamaksu (6698 kpl) sekä aikuisen 10 kerran sarjakortti (2249 kpl). Eläkeläisten kertakäyntejä ostettiin 812 kappaletta, 10-kerran kortteja 867 kappaletta ja vuosikortteja 404 kpl. Käyntimäärätilastosta 2023 voidaan

puolestaan nähdä, että ahkerimpia uimareita ovat aikuisen sarjakortilla kävijät (20 539 käyntiä) ja toisena eläkeläisten vuosikorttilaiset 20 109 käynnillä. Sama trendi on jatkunut vuoden 2024 alkupuolella. Tästä voi päätellä, että sarja- ja kausikortit kannustavat aktiivisempaan liikkumiseen.

Tampereen uimahallit aloittivat vuoden 2024 alusta alkaen radikaalin hinnoittelukokeilun, jossa he poistivat hinnastosta kokonaan sarjakortit ja ottivat käyttöön kaikille saman hintaisen vuosikortin. Samalla he luopuivat erityisuimakortista. Kertamaksut jäivät vielä hinnastoon, mutta kaikki yli 65 -vuotiaat pääsevät maksutta uimaan arkisin klo 9-15 välisenä aikana. Muina aikoina he maksavat normaalin kertamaksun.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että myös Ylöjärvellä tulisi kokeilla tätä viimeisimpänä mainittua ilmaista uintia eläkeläisille arkisin klo 9-15 välisenä aikana. Ilmaisuinneilla on luonnollisesti vaikutus uimahallin lipputuottoihin, joten ensin tulee arvioida kokeilun kustannusvaikutusta. Toiseksi on hyvä tarkastella naapurikunnan kokeilun vaikutusta Ylöjärven eläkeläisten uimahallikäyttäytymiseen.

Valtuustoaloitteessa ei ole määritetty eläkeläisten ikärajaa. Seudullisuuden näkökulmasta olisi kuitenkin hyvä määritellä maksuttomuus koskemaan kaikkia yli 65 -vuotiaita eläkeläisiä. Tämä ikäraja on sama kuin nykyisin Ylöjärvellä käytössä olevan eläkeläisten vuosikortin ikäraja sekä eläkeläisten matkakortin ikäraja. Eläkeläisten kerta- ja sarjakorteissa ei ole määritettynä ikärajaa.

Uimahallin kokonaismyynti vuonna 2023 oli noin 420 000 euroa. Siitä eläkeläisten lipputuotteita oli 77 646 euroa, eli noin 18 % kokonaismyynnistä. Alla erittely tuotteittain:

- Eläkeläisten aamu-/päiväuintikäynnit 4 593,60 euroa
- Eläkeläisten kertakäynnit 3 978,80 euroa
- Eläkeläisten kertakäynnit matkakortilla 8 247,60 euroa
- Eläkeläisten 10 kerran sarjakortit 31 212,00 euroa
- Eläkeläisten 5-kerran sarjakortit 2 142,00 euroa
- Eläkeläisten vuosikortit 27 472,00 euroa

Ilmaisuihin ajankohta olisi arkisin klo 9-15 välillä, joten tulonmenetys kohdistuu pääasiassa aamu-/päiväuintikäynteihin sekä vuosikorttikäynteihin. Näillä korteilla pääsee uimaan klo 6-15 välillä maanantaista perjantaihin. Tuloja arkaamujen ja -päivien korttimyyneistä kertyi yhteensä 32 065,60 euroa. Matkakortilla sekä normaaleilla kerta- ja sarjakorteilla pääsee uimaan kaikkina uimahallin aukioloaikoina. Niistä tulokertymä oli 45 580,40 euroa.

Kävijämäärätilastoja katsottaessa eläkeläistuotteilla käytiin uimassa arkisin klo 15-21 välillä yhteensä 2 326 kertaa ja viikonloppuisin 1 476 kertaa. Kello 6.00-8.59 välillä käyntejä oli 6 089 kappaletta. Yhteensä ehdotetun ilmaisuintiajan ulkopuolella käyntejä oli koko vuoden 2023 aikana 9 891 kappaletta, kun koko vuoden eläkeläiskorttiuintimäärä oli 31 422. Näin ollen vain n. 31 % kaikista eläkeläiskäynneistä ajoittuu suunnitellun ilmaisajan ulkopuolelle. Tästä voi päätellä, että tulonmenetystä muodostuu myös matkakorttimaksuihin sekä normaalihintaisiin lipputuotteisiin.

Edellä mainittujen tilastotietojen valossa voi karkeasti laskea, että maksuttomat uinnit vähentäisivät tuloja noin 53 600 euroa (69 prosenttia eläkeläisten kokonaistuloista), joka olisi noin 12% uimahallin kokonaistuloista. Tämä olisi

liikuntapalveluiden budjetissa iso tulovaje, jota ei voida kompensoida leikkaamalla menoista aiheuttamatta palvelutasoon heikennyksiä. Näin ollen ilmaisuintien aiheuttama tulojen vähentyminen tulisi talousarvion laadinnassa ottaa huomioon hyväksymällä aiempaa suurempi menotaso.

Ylöjärvellä on ollut jo useamman vuoden ajan käytössä yli 65 -vuotiaille eläkeläisille edullinen vuosikortti. Se lanseerattiin yhdessä sote-palveluiden kanssa, joka maksoi liikuntapalveluille korvauksen ostetuista vuosikorteista. Tällä kortin hinta kuntalaisille saatiin alhaiseksi ja uintiin kannustavaksi. Kortin voimassaoloaika rajattiin ensin ti-pe klo 11-14 välille, jolloin hallissa oli hiljaisinta, mutta asiakkailta saadun palautteen perusteella sen voimassaoloaika on vuosien myötä laajennettu. Nykyisellään voimassaoloaika on klo 6.00-15.00. Tämä onkin se aikaväli, jolloin eläkeläiset ovat aktiivisimpia uimareita Ylöjärvellä. Arkipäivien uintimäärien kasvattamiseksi on lisäksi luotu yhdistetty aamu-/päiväuintilippu, jolla pääsee uimaan edullisemmin arkipäivisin klo 15 saakka. Aiemmin oli käytössä ainoastaan aamu-uintilippu. Tämä lipputyyppe löysi asiakaskuntansa ja onkin eläkeläisten keskuudessa toiseksi myydyin tuote.

Maksuttoman uintimahdollisuuden vaikutuksia uintikäyttäytymiseen on hankala ennakoita. Tampereella on arvioitu ilmaisten uintien tuplanteen kävijämäärät, mutta tilastotietoa ei ole siitä, että kuinka moni aloitti uinnin tämän edun ansiosta tai kuinka paljon yksittäisen henkilön liikkumisen määrä on lisääntynyt. Tampereen kokeilu alkoi vuoden 2024 alusta alkaen. Ylöjärvellä on sen jälkeen seurattu tarkasti uimahallin asiakasmääriä. Tilastojen perusteella eläkeläiset ovat edelleen käyttäneet uimahallia aktiivisesti ja ostaneet vuosikortteja edellisvuoden tapaan. Eläkeläisten kokonaisuintimäärä tammi-huhtikuussa 2024 on jopa suurempi kuin vuonna 2023. Myös lipputuloja on kertynyt enemmän. Ilmaiset uinnit eivät siis ole ohjanneet uimareissuja naapurikuntaan ainakaan toistaiseksi. Tätä on kuitenkin hyvä seurata edelleen ja havainnoida Tampereen mallin toimivuutta pidemmällä ajalla.

Valtuustoaloitteessa puhutaan uinnin tuomista positiivisista vaikutuksista ikääntyvän väestön terveyteen ja hyvinvointiin. On hienoa, että tämä asia tunnustetaan ja tunnustetaan. Kaikki liike, jota kuntalainen tekee, oli hän lapsi tai ikääntynyt, on kansanterveyden kannalta hyvä asia. On kuitenkin pohdittava kuntalaisten tasavertaisuuden kannalta, voiko kunta tarjota ilmaiseksi palveluja ainoastaan yhdelle, melko suurelle käyttäjäryhmälle ja ylipäänsä, onko kunnalla varaa avata tilojaan täysin maksuttomaan käyttöön. Uimahalli on yksi kunnan kalleimpia liikuntapaikkoja ylläpitää. Maksuttomuus voi myös aiheuttaa ruuhkaa, joka osaltaan voi aiheuttaa epämiellyttäviä kokemuksia uimahallissa. Uimahallin pesu- ja pukutilat sekä parkkipaikat ovat jo nykyisellään aika ajoin ruuhkaisia. Päiväsaikaan hallissa liikkuu paljon myös koululaisia.

Liikuntapalveluiden näkemys on, että tarjoamme mieluummin kaikille niin edullisia uimahallipalveluita, että hinta ei asetu esteeksi liikkumiselle. Heikossa taloudellisessa tilanteessa olevalle kuntalaiselle voisi kuitenkin luoda jonkinlaisen väylän, jota kautta hän voisi taloustilanteeseensa vedoten, saada oikeuden maksuttomaan uintiin tietyn määrärajan. Tällaisia keinoja voisi olla esimerkiksi Kaiku -kortin käyttöönotto Ylöjärvellä ja uimahallipalveluiden lisääminen sen piiriin. Terveytensä kannalta huonossa oleville kuntalaisille liikuntapalvelut voisivat myöntää maksuttomia sarjakortteja alkuunpääsemiseksi. Tällainen voisi onnistua liikuntaneuvontaprosessin kautta. Näillä keinoin edistäisimme kuntalaisten yhdenvertaisuutta uimahallipalveluiden osalta maksuttomuuden sijaan.

Lisätietoja päätöksestä: Liikuntapäällikkö Sini Aalto, p. 041 730 0165, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Esittelijä: Vapaa-aikajohtaja

Päätösehdotus: Hyvinvointilautakunta päättää lähettää selosteosan mukaisen lausunnon kaupunginvaltuustolle.

Päätös: Hyväksyttiin keskustelun jälkeen.
